

Skupština Kantona Sarajevo
Admela Hodžić, zastupnica u Skupštini Kantona Sarajevo
Sarajevo, 09.02.2026. godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Skupština Kantona Sarajevo
N/r predsjedavajućeg
Vlada Kantona Sarajevo
N/r premijera

ZASTUPNIČKA INICIJATIVA

Na osnovu čl. 106. i 213. stav (1) Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 41/12-Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22, 17/22-Ispravka i 47/24) podnosim inicijativu Vladi Kantona Sarajevo da se poduzmu sve potrebne mjere i radnje za izradu i donošenje Akcionog plana za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom u Kantonu Sarajevo 2025-2030., te da imenuje tim za njegovu pripremu i praćenje, prema usvojenoj Strategiji za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom u Federaciji BiH 2025.- 2030. koja je usvojena u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije BiH 28.10.2025.godine, i Domu naroda 30.10.2025.godine, čime su obavezali institucije vlasti na svim nivoima u Federaciji BiH da je implementiraju.

OBRAZLOŽENJE

Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH 28.10.2025.godine, a Dom naroda 30.10.2025.godine, usvojili su Strategiju za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom u Federaciji BiH 2025.- 2030. i time obavezali institucije vlasti na svim nivoima u Federaciji BiH da je implementiraju. Strategija je objavljena u “Službenim novinama Federacije BiH” broj: 92/25 od 03.12.2025. godine.

U skladu sa ovom Strategijom federalna ministarstva, kantoni, a i općine gdje je to neophodno, trebaju usvojiti svoje akcijske planove za implementaciju Strategije.

Strategija je veoma važan dokument, ne samo za osobe sa invaliditetom, već i za cijelu društvenu zajednicu, jer utvrđuje osnovne pravce djelovanja na implementaciji UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, koju je Bosna i Hercegovina ratifikovala 2010. godine.

Koordinirani odbor organizacija osoba sa invaliditetom Kantona Sarajevo – KOO KS (koji čini 9 organizacija osoba sa invaliditetom) je na sastanku održanom 21.11.2025.godine, razmatrao pomenutu Strategiju i njenu moguću implementaciju u Kantonu Sarajevo.

Ovu inicijativu podnosim na prijedlog Koordiniranog odbora organizacija osoba sa invaliditetom Kantona Sarajevo – KOO KS, kojom bi Vlada Kantona Sarajevo trebala da donese odluku o pristupanju izradi Akcionog plana za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom u Kantonu Sarajevo 2025-2030. i da imenuje tim za njegovu pripremu i praćenje. Također, predloženo je da se u navedeni tim imenuju dva ili tri predstavnika Koordinacionog odbora organizacija osoba sa invaliditetom KS, što je u skladu sa članom 6. Zakona o organizacijama i reprezentativnim organizacijama osoba sa invaliditetom i civilnih žrtava rata FBiH i članom 4. Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom.

Obzirom da je u samoj Strategiji istaknuto da Bosna i Hercegovina kao država teži integraciji u evropsku zajednicu i razvoju građanskog društva u kojem se poštuju ljudska prava i osnovne slobode, te zabranjuje diskriminacija. U tom smislu, neophodno je ustrajati na izgradnji politike u oblasti invalidnosti koja će biti uspostavljena na ljudskim pravima i socijalnom modelu, prema kojem je učestvovanje osoba s invaliditetom u društvu ograničeno ili onemogućeno zbog različitih prepreka koje mogu biti fizičke prirode, ali i prepreka u vidu zakona i politika nepovoljnih za položaj osoba s invaliditetom, a ne zbog oštećenja koje te osobe imaju, kako se decenijama posmatralo. U skladu s tim modelom, naglasak se ne stavlja na sam invaliditet nego na preostale sposobnosti osobe koja će, nakon što društvo ukloni postojeće prepreke, ostvariti svoj potpuni razvoj a za što je potrebna pomoć i podrška cjelokupne zajednice. Generalni cilj Strategije definisan je na osnovama dugoročne i sveobuhvatne vizije, ali s rezultatima koji se očekuju u definisanom

strateškom periodu i kojim je planirano sljedeće: „Unaprijediti prava i položaj osoba s invaliditetom u smislu da im se omogući uključivanje i učestvovanje u svim oblastima društva na ravnopravnoj osnovi s ostalima, najveći mogući nivo nezavisnosti i sloboda izbora, u skladu s usvojenim međunarodnim standardima.”

SPECIFIČNI CILJEVI I AKTIVNOSTI STRATEGIJE

1. Poboljšati status osoba s invaliditetom kroz unapređenje zakonodavnog okvira i osiguranje pravne podrške i zaštite prava osoba s invaliditetom.
2. Unaprijediti pristupačnost okruženja za osobe s invaliditetom kroz uklanjanje arhitektonskih i informacijsko-komunikacijskih prepreka, kao ključni aspekt za njihovo potpuno uključivanje u društvenu zajednicu.
3. Uključiti osobe s invaliditetom u sve oblasti života ravnopravno s drugima, posebno u oblasti obrazovanja, kulturnog, sportskog, javnog i političkog djelovanja.
4. Unaprijediti programe prevencije invaliditeta i programe rane detekcije i intervencije u ranom rastu i razvoju.
5. Unapređivati kvalitetu i dostupnost usluga te uspostavljati nove usluge u skladu s potrebama osoba s invaliditetom.
6. Jačati zapošljavanje i samozapošljavanje osoba s invaliditetom.
7. Sprečavati svaki oblik iskorištavanja, zlostavljanja i nasilja nad osobama s invaliditetom.
8. Podizati svijest javnosti o problemima pitanja invalidnosti s ciljem uklanjanja predrasuda, kulturoloških i psiholoških prepreka.
9. Jačati kapacitete organizacija osoba s invaliditetom i garantovati njihovo učešće u svim društvenim procesima.

U Strategiji su navedene i oblasti značajne za položaj osoba s invaliditetom, a to su: zdravstvo, obrazovanje, pristup, kultura i sport, profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje i socijalna zaštita, te informacije i smjernice vezane za operativni plan aktivnosti, praćenje i evaluaciju provođenja Strategije, primjenu na kantonalnom nivou i eventualne troškove primjene Strategije.

Zbog važnosti pitanja invalidnosti u kontekstu evropskih integracija, složenosti ovog strateškog dokumenta, izuzetnog značaja praćenja provođenja Strategije i općenito stanja u oblasti invalidnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine, u narednom periodu Vlada Federacije Bosne i Hercegovine treba u roku od tri (3) mjeseca od usvajanja ovog dokumenta osnovati interresorno i intersektorsko koordinaciono tijelo Vlade Federacije BiH, koje će biti zaduženo za praćenje, usmjeravanje i realizaciju aktivnosti planiranih ovom Strategijom i u roku od šest (6) mjeseci od usvajanja ovog dokumenta realizovati Uredbu o osnivanju Ureda Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za pitanja invalidnosti.

Koordinaciono tijelo će, u svojstvu stalnog radnog tijela Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, prikupljati podatke i pripremati godišnje izvještaje, uključujući i informacije o realizaciji Strategije. U sastav koordinacionog tijela trebaju biti imenovani predstavnici svih resora i nevladinih organizacija koji su učestvovali u pripremi Strategije. Evaluaciju implementacije i eventualno predlaganje revizije koordinaciono tijelo će izvršiti u trećoj godini primjene, a po potrebi i prije.

PRIMJENA STRATEGIJE NA KANTONALNOM NIVOU

Bosna i Hercegovina, kao demokratska država koja funkcioniše u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine, a čiji je sastavni dio Federacija Bosne i Hercegovine, zajedno sa svojim federalnim jedinicama (kantonima), dužna je da poštuje odredbe Konvencije kao i dokumente, politike i strategije Vijeća Evrope. Ratifikacijom Konvencije, Bosna i Hercegovina je preuzela obavezu da osigura puno ostvarivanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda za osobe s invaliditetom bez diskriminacije na osnovu invalidnosti i ta obaveza se odnosi na sve dijelove saveznih država, bez ikakvih ograničenja ili izuzetaka. Osim toga, Bosna i Hercegovina je članica Vijeća Evrope čime je prihvatila obavezu kontinuiranog djelovanja u skladu s glavnim ciljevima Vijeća Evrope, a koji su: jačanje saradnje i jedinstva na evropskom kontinentu, unapređenje ljudskih prava i osnovnih sloboda te demokratija i vladavina prava. Vijeće Evrope kontinuirano usvaja strateške dokumente iz oblasti invalidnosti. U proteklom periodu to je bio Akcioni plan Vijeća Evrope za promovisanje prava i punog učestvovanja osoba s invaliditetom u društvu: unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom u Evropi 2006.-2015., dok se krajem 2016. godine očekuje usvajanje novog strateškog dokumenta, čiji nacrt je dostupan i čije standarde, pravce i principe djelovanja ova Strategija prati i inkorporira u svoj sadržaj.

Međutim, zbog specifičnosti ustavno-pravne strukture Federacije Bosne i Hercegovine, nadležnosti u određenim oblastima su podijeljene između federalnog i kantonalnog nivoa vlasti, te se neke od oblasti nalaze u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ili kantona, dok se kod nekih radi o zajedničkoj nadležnosti. Kod zajedničke nadležnosti, kantoni i federalna vlast se dogovaraju na trajnoj osnovi. To, dakle, podrazumijeva njihov partnerski odnos. Osim dogovaranja na trajnoj osnovi, u slučaju kada se radi o zakonima i drugim propisima koji se primjenjuju na cijeloj teritoriji, federalna vlast u ostvarivanju zajedničke nadležnosti ima obavezu da vodi računa o kantonalnim nadležnostima, uzima u obzir različite situacije u pojedinim kantonima i ostavi prostor za fleksibilno provođenje takvih propisa. S druge strane, sve ono što nije ustavima izričito rezervisano za institucije Bosne i Hercegovine, federalnu vlast i lokalnu samoupravu (općine i gradove) pripada kantonima. Također, Ustav Federacije Bosne i Hercegovine nalaže kantonima da provode federalnu politiku i zakone, ali i da učestvuju u njihovom kreiranju. U tom smislu, radi usklađivanja s drugim kantonima, kantoni se, prema Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, trebaju obraćati međukantonalnom vijeću za koordinaciju rješavanja međukantonalnih pitanja i za dosljedno rješavanje pitanja koja se tiču interesa van njihovih kantonalnih granica. Međutim, imajući u vidu da takvo vijeće nije nikada formirano, to pitanje je moguće rješavati jedino putem sporazuma između vlada i skupština kantona na kantonalnom nivou, odnosno koordinacijom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine sa skupštinama kantona, u vezi s pitanjima koja su od federalnog ili državnog značaja. S tim u vezi, a imajući u vidu da je Strategija dokument kojim su definisani pravci djelovanja u oblasti invalidnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine, očekuje se da će kantonalne vlade u roku od šest (6) mjeseci od usvajanja ove Strategije donijeti svoje akcione planove za njeno provođenje, uzimajući u obzir prioriteta pitanja i potrebe osoba s invaliditetom u svojim lokalnim zajednicama. Kantoni koji su donijeli akcioni plan za prethodni strateški period, po njegovom isteku, donijet će akcione planove usklađene s ovom Strategijom.

Molimo nadležne da što prije razmotre ovu inicijativu i pristupe njenoj realizaciji.

Sarajevo, 09.02.2026. godine

Admela Hodžić